

باید متقاعد شد که چنین احساساتی که به وسیله تفکر مطالعه کارهای گذشتگان ایجاد می‌شود، تاثیر زیادی بر روی درک متقابل ملت‌ها دارد. بنابراین بسیار ستوده است که همکاری‌های بین‌المللی حفظ گردیده و از راه‌های مختلف به اجراء این رسالت اجتماعی پرداخت.

باید در نظر داشت در حالی که برخی از دولت‌ها ممکن است خیلی علاقه‌مند به کشفیات باستان‌شناسی در سرزمینشان باشند لیکن سازمان ملل با این وجود برای چنین کشفیاتی مجهزتر می‌باشد.

باید در نظر داشت که تاریخ بشر از دانش تمام تمدن‌های مختلف است بنابراین لازم است که تمام یادگارهای باقیمانده باستانی مورد مطالعه قرار گرفته و در صورت امکان حفظ شده و به جای امنی منتقل شوند.

باید متقاعد شد که بسیار شایسته است افرادی که مسئول حفظ میراث باستانی هستند، بایستی توسط اصول خاص مشترکی راهنمایی شوند که از طریق تجربی مورد آزمایش قرار گرفته و در سرویس‌های بین‌المللی باستان‌شناسی به اجراء گذارده شده است.

هر چند که مقررات حفاری‌ها اولین و بهترین راه جهت حوزه قضایی هر دولت می‌باشد ولی باید در نظر داشت که این مقررات باید در راستای همکاری‌های بین‌المللی باشد.

این توصیه‌نامه توسط یونسکو در سال ۱۹۵۶ برای کاوش‌های باستان‌شناسی تهیه شد و توسط کنفرانس ونیز در سال ۱۹۶۴ صریحاً مورد تایید قرار گرفت. در نشست بین‌المللی که توسط سازمان ایکروم و با همکاری مالی یونسکو در نیکوزیا پایتخت قبرس در سال ۱۹۸۳ انجام گرفت؛ با توجه به توصیه‌نامه ۱۹۵۶ یونسکو به بحث و بررسی در باره‌ی مسئولیت‌های مرمتی و اصول اساسی مرمت باستان‌شناسی پرداخته شد. در این نشست مشخص شد که این توصیه‌نامه هنوز به عنوان یک سند با ارزش جهت تنظیم و تدوین قوانین و مقررات برای کاوش‌های باستان‌شناسی و حفاظت و مرمت بقایا و آثار به دست آمده از این کاوش‌ها می‌تواند مورد استفاده قرار گیرد. (استانلی پرایس، ۱۹۸۳)^۱

توصیه‌نامه اصول بین‌المللی قابل اجراء در حفاری‌های باستان‌شناسی^۲

نهمین جلسه کنفرانس عمومی سازمان آموزشی، علمی، فرهنگی ملل متحد در دهلی‌نو از پنجم نوامبر تا پنجم دسامبر ۱۹۵۶.

در نظر داشته باشیم که مطمئن‌ترین راه حفاظت آثار تاریخی و کارهای گذشتگان وابسته به احترام و علاقه‌ای است که مردم خودشان به آنها احساس نموده و نسبت به آنها ترغیب می‌شوند. چنین احساساتی ممکن است تا اندازه زیادی به وسیله خواست ملت‌های عضو جهت توسعه ارتباطات بین‌المللی و علمی تقویت گردد.

۱. استانلی پرایس، نیکلاس؛ حفاظت و مرمت در کاوش‌های باستان‌شناسی؛ مترجم میر محسن موسوی؛ تهران؛ دانشگاه هنر، ۱۳۷۷.

۲. Recommendation on International Principles Applicable to Archaeological Excavations (UNESCO)

زمین و یا خاک‌های لایه زیرین زمین و یا آب‌های مناطق دولت‌های عضو باشد.

حمایت از اموال^۴

۲- توصیه‌های فعلی در مورد هر چیزی که حفظ آن از نظر تاریخی هنری و یا معماری مورد علاقه عموم می‌باشد کاربرد دارد. هر عضوی آزاد است تا به معیارهایی که بیشتر مرتبط با یافته‌های پیدا شده در سرزمین خود می‌باشد اهمیت بیشتری قائل گردد. به ویژه توصیه‌های فعلی در مورد هر اثر تاریخی منقول و یا غیر منقول باستانی در معیارهای گسترده باید به کار گرفته شود.

۳- مسئله‌ی اعلام یافته‌ها بستگی به این دارد که آیا این یافته باید حفظ گردد و یا این که به حفار و یا کسی که آن را پیدا کرده تعلق دارد.

الف) در مورد مسئله‌ی اول تمام اشیایی که قبل از یک تاریخ خاصی تولید شده‌اند باید به کناری نهاده شده تا مورد محافظت قرار گیرند.

ب) در مورد بند دوم دولت‌های عضو باید معیارهای دقیقی را برای وادار نمودن حفار و یا پیدا کننده آثار باستانی وضع نمایند تا او تمامی اشیاء منقول و غیرمنقولی را که می‌یابد به اطلاع به رساند.

II. اصول کلی

حفاظت از میراث باستان شناختی^۵

باید در نظر داشت که اصول اجرایی حفاری‌های باستانی در برگیرنده موارد ۳- ۴- ۹- برنامه کار این جلسه باشد.

در این هشتمین جلسه تصمیم گرفته شد که این پیشنهادها در سطح بین‌المللی به گونه‌ای که اعضا قبول نموده‌اند تنظیم شود. بقیه توصیه‌ها عبارتند از:

کنفرانس عمومی توصیه می‌نماید که اعضا باید اصول مواردی را که در زیر توصیه شده از طریق قانون در مناطق خود به کار گیرند.

کنفرانس عمومی پیشنهاد می‌نماید که اعضا باید توصیه‌های حاضر را به اطلاع تمام سازمان‌ها و موزه‌هایی که در ارتباط با حفاری‌های باستان‌شناسی هستند برسانند.

کنفرانس عمومی توصیه می‌نماید که اعضا باید تاریخی را که آنها تصمیم گرفته‌اند به توصیه‌های این کنفرانس عمل نمایند را گزارش دهند.

A. تعریف‌ها

حفاری‌های باستان‌شناسی^۶

۱- با هدف توصیه‌های فعلی حفاری باستان‌شناسی به معنی هر تحقیقی که با هدف کشف اشیاء باستانی انجام شود می‌باشد، خواه این تحقیقات حفر زمین باشد و یا جستجوی مرحله به مرحله سطح

⁴. Property protected

⁵. Archaeological excavations

مسئول جهت حفاری‌ها مشکل است با این وجود اقدامات خاصی باید در جهت خدمات باستان‌شناسی صورت پذیرد.

الف) خدمات باستان‌شناسی باید، تا آنجا که امکان دارد، یک مدیریت دولتی مرکزی بوده یا قوانین به گونه‌ای تنظیم شوند که بتوان هر اقدام فوری را در مورد آن به کار بست. علاوه بر ملاحظات کارهای باستان‌شناسی این خدمات باید با همکاری موسسات تحقیقاتی و دانشگاه‌ها در ارتباط با آموزش‌های فنی کاوشگری باشد. این خدمات همچنین باید یک سری اسناد شامل نقشه آثار تاریخی اشیاء منقول و یا غیرمنقول و یا اسناد اضافی دیگر جهت موزه‌های مهم و یا مجموعه‌های پیکرنگاری و سرامیک، داشته باشد.

ب) جهت حصول اطمینان از اجرای اقدامات متداول باید مراحل خاصی انجام شود. (i) به جهت ارائه خدمات در یک سطح رضایتبخش (ii) جهت اجرای برنامه‌های کاری منابع باستان‌شناسی کشور شامل انتشار مطالب علمی (iii) حفظ کنترل بر روی یافته‌های تصادفی (iv) ایجاد محل‌هایی در جهت حفاظت و مرمت محوطه‌ها و آثار باستانی.

۷- جهت حفظ و استرداد اشیاء باستانی کشف شده دولت‌های عضو باید نظارت دقیقی بر کار اعمال نمایند.

۸- قبل از هر گونه اقدامی، از افراد ذیصلاح جهت استخراج آثار باستانی که باید در محل حفظ شوند، مجوز اخذ شود.

۴- هر یک از دولت‌های عضو باید دقت نمایند تا از میراث فرهنگی حفاظت نمایند و نسبت به مسائلی که در ارتباط با حفاری‌ها به وجود می‌آید دقیق باشند و در راستای توصیه‌های حاضر عمل نمایند.

۵- به ویژه هر عضو دولت باید:

الف) پیگیری مسئله کاوش‌ها و حفاری‌های باستانی را محول به افراد شایسته نماید.

ب) افراد را موظف سازد تا یافته‌های باستانی خود را در اولین زمان ممکن به اطلاع مسئول ذیربط برساند.

ج) برای متخلفین جریمه در نظر بگیرد.

د) اشیاء اعلام نشده را محکوم به مصادره نماید.

ه) وضعیت اشیاء زیر خاکی و مالکیت آنها را مشخص نماید، به ویژه این مطلب را در قوانین ذکر نماید.

و) یافته‌ها را از نظر تاریخی میراث باستانی دسته‌بندی نماید.

اساس حمایت^۶:

حفاری‌های باستان‌شناسی

۶- هر چند که با توجه به اختلاف سنن و تنوع منابع اقتصادی انتخاب یک سیستم واحد اداری

5. Protection of the archaeological heritage
6. Protecting body

آموزش عمومی

۱۲- به منظور ایجاد علاقه و توجه به آنچه که از گذشتگان به جا مانده، افراد با صلاحیت باید اقدامات آموزشی را در آموزش تاریخ به کار گیرند. مشارکت دانشجویان در کاوش‌های خاص، نشر مطالب باستان‌شناسی که توسط افراد خبره تهیه شده، سازماندهی گروه‌هایی جهت بازدید نمایشگاه‌ها و سخنرانی‌هایی در ارتباط با روش‌های حفاری و نتایج حاصله، نمایش واضح مناطق باستانی مورد کاوش و آثار تاریخی یاد شده و نشر رساله‌های ساده و اعضا دولت به منظور تشویق عامه جهت بازدید از این پایگاه باید اقدامات لازم را انجام داده و تسهیلات مورد نیاز را در دسترس قرار دهند.

III. مقررات حاکم بر کاوشگری و

همکاری‌های بین‌المللی^۸

اعطای امتیاز کاوش به خارجی‌ها^۹

۱۳- هر یک از دولت‌های عضو که در منطقه وی قرار است کاوش صورت پذیرد یک سری قوانین باید وضع نماید در جهت ایجاد امتیاز کاوشگری و شرایطی که باید از جانب کاوشگر رعایت شود، به ویژه که از سوی دولت بر کار وی نظارت می‌شود از جمله زمان آن امتیاز، دلایل کناره‌گیری از کار، وقفه کار یا انتقال آن از مجری کاوش به خدمات کاوشگری ملی درج گردد.

۹- دولت‌های عضو باید بعضی از محل‌ها را دست نخورده باقی گذارند. به ویژه محل‌های باستانی خاصی مربوط به دوره‌های مختلف شامل این مطلب می‌شود تا با پیشرفت‌های فنی در آینده کشفیات بیشتری به دست آید. در هر منطقه بزرگی که هم اکنون حفاری می‌گردد تا آنجا که زمین این اجازه را به ما می‌دهد باید برخی از نواحی را دست نخورده باقی گذارد، تا از نظر وضع ساختمان طبقات زمین بتوان آن را مورد مطالعه قرار داد.

ایجاد مجموعه‌های مرکزی و منطقه‌ای^۷

۱۰- چون باستان‌شناسی علمی مقایسه‌ای است، باید اقداماتی در جهت سازماندهی و برپا نمودن موزه و مجموعه‌های ذخیره‌ای انجام شود تا به این وسیله کار مقایسه تا آنجا که ممکن است تسهیل گردد به همین منظور مجموعه‌های مرکزی و منطقه‌ای باید شکل داده شده و یا در موارد استثنایی مجموعه‌های محلی از نمونه‌های باستانی مهم بر مجموعه‌های کوچک پراکنده ترجیح داده شود. این سرمایه‌گذاری‌ها باید به صورت بلند مدت صورت پذیرد در این صورت جهت حفظ نمایشگاهی لازم است که اعضاء علمی به کار گرفته شوند.

۱۱- در پایگاه‌های مهم باستان‌شناسی نمایشگاه کوچکی از مواد آموزشی احتمالاً یک موزه باید برپا گردد تا به بازدیدکنندگان جذابیت‌های اشیای باستانی گوشزد گردد.

8. Regulations governing excavations and international collaboration

9. Authority to excavate granted to foreigners

7. Formation of central and regional collections

۱۸- دولتی که منابع اجرایی آن جهت اجرای کاوش‌های فنی کافی نیست باید بتواند برای این کار خبرگان خارجی و یا هیات‌های کارشناس خارجی را اجیر نماید.

ضمانت‌های دو جانبه^{۱۱}

۱۹- اجازه کاوش‌های باستانی تنها باید به موسساتی محول گردد که دارای افراد باستان‌شناس با تجربه و دارای ارائه‌کنندگان خدمات علمی به این شرکت‌ها باشد ضمانت‌های اخلاقی و مالی جهت سپردن تعهد رعایت مقررات کاوش در زمان مشخص، داده می‌شود.

۲۰- از سوی دیگر زمانی که مجوز کاوش باستان‌شناسان خارجی داده شد باید زمان کاری مناسب برای آنها به همراه ایجاد شرایط امن جهت اجرای کار آنها و محافظت از آنها در برابر لغو غیرقانونی امتیازها و یا قطع کار آنها بدون دلیل موجه به وجود آورد.

محافظت بقایای آثار باستانی^{۱۲}

۲۱- مجوز کاوش باید تعهدات کاوشگر را در حین کار و پس از خاتمه فعالیت‌ها مشخص سازد. مجوز باید ضامن تعمیر و نگهداری و حفظ محل باستانی باشد. مجوز باید همچنین در برگیرنده مواردی باشد که در صورت مشکل بودن کار حفظ محوطه

۱۴- شرایط واگذاری اعطای امتیاز به کاوشگر خارجی باید قابل تعمیم به شهروندان هم باشد. در نتیجه واگذاری امتیاز منحصر به شرط خاصی نمی‌باشد.

همکاری بین‌المللی^{۱۰}

۱۵- در یک بعد بالاتر، اعضا دولت باید با یک سیاست آزاد کاوشگر را مورد تشویق قرار داده و همکاری‌های بین‌المللی را در این رشته جلب نمایند. آنها باید اجازه دهند تا افراد مجرب‌تر، صرف نظر از ملیت آنها برای اقدام به کاوشگری فعالیت نمایند. اعضا دولت باید مشارکت کارشناسان خودی در هیات‌های کاوشگری بین‌المللی خارجی را مورد تشویق قرار دهند.

حفاری‌های باستان‌شناسی

۱۶- هنگامی که امتیازی به یک هیات خارجی اعطاء گردید دولت واگذار کننده امتیاز، باید فرد باستان‌شناسی را که توان کمک به هیات را دارد برای یاری آنان اعزام نماید.

۱۷- اعضاء دولتی که فاقد منابع لازم جهت سازماندهی یک شرکت حفاری باستان‌شناسی در کشورهای خارجی هستند باید امکاناتی را جهت اعزام باستان‌شناسان خود جهت کار با دیگر کشورها با هماهنگی مسئولین حفاری‌ها فراهم آورند.

^{۱۱}. Reciprocal guarantees

^{۱۲}. Preservation of archaeological remains

^{۱۰}. International collaboration

اشیاء به مراکز علمی و آزاد و یا در معرض نمایش عموم قرار دادن آنها بستگی به مفاد قرارداد و شرایط آن دارد که اگر این مفاد کاملاً رعایت نشد اشیا باید به مسؤل واگذار کننده آن مسترد گردد.

د) صدور موقت یافته‌ها: در این مورد باید اشياء شکننده و یا اشیایی که از نظر ملی از اهمیت فوق العاده‌ای برخوردارند مستثنی شوند. اگر مطالعه بر روی اشياء یافت شده در محل به خاطر فقدان منابع و یا امکانات علمی امکان‌پذیر نباشد با درخواست یکی از مراکز علمی خارج این اشياء برای مطالعه به آن مرکز فرستاده خواهد شد.

ه) هر دولتی اشیایی را که موقتاً در مجموعه خود لازم ندارد می‌تواند به صورت موقتی با یک موزه خارجی مبادله نماید.

حقوق علمی؛ حقوق و تعهدات کاوشگر^{۱۳}

۲۴- الف) دولت واگذار کننده باید حقوق علمی کاوشگر را در مورد یافته‌هایش برای مدت معقولی ضمانت نماید.

ب) دولت واگذار کننده باید از کاوشگر بخواهد که نتایج کارش را در طی مدت قرارداد منتشر سازد. این مدت برای گزارش‌های مقدماتی نباید از دو سال تجاوز نماید. برای دوره‌های پنج ساله بعد از کشف مسؤلین ذیربط باستان‌شناسی هیچ چیزی را نباید بدون اجازه کاوشگر جهت مطالعه عموم چاپ منتشر

باستانی، اگر نیاز به کمک دولت بود، نوع کمک‌های دولتی را مشخص سازد.

دست‌رسی به محل‌های باستانی

۲۲- باستان‌شناسان باتجربه از هر ملیتی باید قبل از انتشار اخبار محل باستانی اجازه یابند که با توافق مدیر کارگاه از منطقه مورد حفاری بازدید نمایند. این امتیاز نباید موجب به مخاطره افتادن حقوق علمی کاوشگر در کشفیاتش گردد.

تکلیف یافته‌ها

۲۲- الف) هر دولتی باید اصولی را که اشیا جهت نمایش باید در منطقه کاوش بماند، را به وضوح بیان نماید.

ب) یافته‌ها باید برای ساخت موزه در محل به کار رود. مجموعه کامل بیانگر چگونگی تمدن تاریخ هنر و معماری آن کشور می‌باشد.

ج) با هدف تشویق مطالعات باستان‌شناسی از طریق توزیع اشياء واقعی واگذار شده به مسؤلین، بعد از انتشار علمی موارد؛ ممکن است تصمیم بر این شود که برخی از یافته‌ها به کاوشگر واگذار شود که آنها می‌توانند شامل اشیایی که تعداد زیادی از آنها وجود دارد و یا اشیایی که تعداد زیادی از آنها در همان حفاری یافت شده، باشد. در مورد امانت دادن

¹³. rights and obligations of the excavator

دولتی به جهت تشویق کاوشگران خود آنها را تشویق می‌نمایند تا در روی خاک خود دست به کاوش زده و در بحث‌های علمی شرکت نمایند.

IV. تجارت اشیاء عتیقه^{۱۵}

۲۷- به منظور حراست از میراث باستانی، هر دولتی باید مقرراتی را در مورد تجارت اشیاء باستانی وضع نماید تا فقدان این مقررات موجب تشویق قاچاق اشیاء باستانی نگردیده و یا این که به صورت بر عکس به خاطر حفاظت زیاد موجب نشود که مکان‌های باستانی و مجموعه‌های اشیاء از بازدید عموم دور بماند.

۲۸- موزه‌های خارجی به منظور اجرای رسالت علمی آموزشی خود باید بتوانند اشیایی را که به توسط قانون از انحصار در آمده‌اند را بدست آورند.

V. جلوگیری از حفاری‌های غیر مجاز و

صدرور قاچاق یافته‌های باستانی^{۱۶}

حمایت^{۱۷} از مجموعه‌های باستانی در

مقابل حفاری‌های غیر مجاز و مخرب

۲۹- هر دولتی باید اقداماتی را جهت جلوگیری از حفاری‌های غیر مجاز و آسیب‌رسانی به یادگارهای باستانی که در پاراگراف ۲ و ۳ مطرح گردید، اتخاذ

نمایند. این مسئولین همچنین باید از چاپ اشیاء باستانی که هنوز چیزی درباره آنها منتشر نشده خودداری نمایند. بسیار مناسب است که گزارش‌های اولیه به صورت همزمان در هر دو کشور منتشر گردد، در صورت تقاضا، کاوشگر باید یک نسخه از متن را به مسئولین ارائه نماید.

ج) مطالب علمی در ارتباط با تحقیقات کاوشگری اگر زمانی که به صورت گسترده استفاده نمی‌شود، منتشر گردد، باید همراه با آن خلاصه‌ای از شرح مطالب به زمانی که به صورت گسترده استفاده می‌گردد، چاپ شود.

مستند سازی حفاری‌ها^{۱۴}

۲۵- در ارتباط با مسائلی که در پاراگراف ۲۴ عنوان شد خدمات باستان‌شناسی ملی تا آنجا که ممکن است باید اسناد و مجموعه‌های ذخیره شده از اشیاء باستانی را آماده تحقیق و مطالعه کاوشگران و خبرگان و به ویژه آنهایی که صاحب امتیاز حفاری مجموعه‌های باستانی هستند و یا افرادی که می‌خواهند در این رشته فعالیت نمایند، نگه دارد.

جلسات منطقه‌ای و بحث‌های علمی

۲۶- به منظور تسهیل مطالعه موارد مورد علاقه مشترک دولت‌های عضو هر از چند گاهی جلساتی را با شرکت نمایندگان خدمات باستان‌شناسی برگزار می‌نمایند. به همین صورت هر

¹⁵. Trade in antiquities

¹⁶. clandestine excavations

¹⁷. Protection

¹⁴. Documentation on excavations

نماید همچنین باید تدابیری در جهت جلوگیری از صدور غیر مجاز این اشیا بیندیشند.

همکاری های بین المللی جهت اقدامات

بازدارنده^{۱۸}

۳۰- به منظور حصول اطمینان از این که اشیای باستانی حاصل از حفاری های غیرمجاز، دزدی یا هر روش غیر قانونی دیگر نیستند، باید تمام اقدامات لازم صورت گیرد. هر گونه شکمی در این زمینه باید به اطلاع موسسه مربوطه رساننده شود. زمانی که اشیای باستانی توسط موزه های خریداری گردید جزئیات مربوطه در ارتباط با اسناد مالکیت آن باید هر چه زودتر چاپ گردد.

استرداد اشیا به کشور مبدا

۳۱- موزه ها و مؤسسات کاوشگری باید به منظور حصول اطمینان از عدم سرقت و یا کاوش غیرمجاز اطلاعاتی را در مورد تمام اشیایی که دریافت می نمایند با یکدیگر رد و بدل نمایند. بسیار بجاست که هر دولتی جهت حصول اطمینان اقدامات امنیتی را به کار گیرد. این اصول می تواند شامل صدور موقت اقلامی که در پاراگراف (ج) ۲۳، (د) و (ه) عنوان گردید باشد.

VI. کاوشگری در سرزمین های اشغالی

۳۲- در صورت درگیری نظامی هر عضوی که سرزمین عضو دیگر را اشغال نمود باید از حمل اشیاء به دست آمده از کاوشگری های باستانی کشور اشغال شده خودداری نماید. در صورت استخراج اشیاء یافت شده به ویژه در هنگام درگیری نظامی نیروی اشغالگر باید تمام سعی خود را به کار گیرد تا از اشیاء به دست آمده محافظت نماید اشیایی که باید بعد از خاتمه درگیری به صورت سالم و با تمام اسناد مربوط به افراد ذیصلاح کشور مربوطه مسترد گردد.

VII. موافقت های دو جانبه

۳۳- دولت های عضو هرگاه که لازم شد باید موافقت نامه های دو جانبه ای را در ارتباط با علاقمندی های مشترک و در مورد توصیه های فوق امضاء نمایند.

مطالب فوق از متن اصلی توصیه های نهمین جلسه کنفرانس عمومی سازمان علمی آموزشی فرهنگی سازمان ملل متحد (یونسکو) که در نهمین جلسه در دهلی نو برگزار شده بود و در روز پنجم دسامبر ۱۹۵۶ خاتمه یافت نقل شده است.

¹⁸. Prepressive measures